

ONE KID AT A TIME

The Big Picture: een Amerikaanse organisatie die niet alleen een hartstochtelijk pleidooi houdt voor individueel, persoonsgebonden onderwijs, maar dit ook daadwerkelijk en met opmerkelijke resultaten realiseert.

Een goede school is klein en persoonlijk, heeft enthousiaste, hardwerkende leraren en leiders met visie, spreekt mensen uit alle lagen van de bevolking aan en biedt haar leerlingen een realistische leeromgeving. Dit is, kort samengevat, de achterliggende onderwijsfilosofie van Dennis Littky en Elliot Washor, initiatiefnemers van The Big Picture. Verspreid over Amerika brengen inmiddels zo'n 25 scholen deze uitgangspunten in praktijk. Speerpunten: algemene vaardigheden leren voor het leven, ontwikkelen van actief burgerschap en bouwen aan een succesvolle loopbaan. Vertaald naar de korte termijn: schoolverzuim terugdringen, voortijdige uitstroom zoveel mogelijk voorkomen en werken aan een goede doorstroom naar het vervolgonderwijs of een arbeidsplek.

Veelbelovend

De eerste school die medio '90 volgens de ideeën van Littky en Washor werd opgezet, is The Metropolitan Regional Career and Technical Center in de regio Providence (Rhode Island), kortweg MET genoemd. De resultaten waren van meet af aan veelbelovend. Al na de eerste vier jaar bleek dat het aantal drop-outs vergeleken met andere scholen in deze staat laag was en uitkwam op 8%, terwijl het gemiddelde op 27% ligt. Ook de cijfers rond schoolverzuim en schorsing waren op de MET aanzienlijk lager dan die van andere highs schools in de regio. Toen in 2000 de eerste lichter van de school verliet, bleek dat alle leerlingen waren toegelaten tot het vervolgonderwijs. Meer dan de helft van de leerlingen waren de eersten binnen hun gezin die gebruik maakten van deze vorm van hoger onderwijs. Littky en Washor concludeerden dan ook, dat hun onderwijsconcept bij kinderen vertrouwen en plezier in leren wakker kan maken, waar ze tot dan toe eigenlijk geen notie van hadden.

Onderscheidend

Big Picture-scholen kennen veel elementen die ook in veel Nederlandse scholen te vinden zijn, zoals portfolio's, individuele leerroutes, persoonlijke ontwikkelingsplannen, competentiegericht en authentiek leren. Toch onderscheiden ze zich, vindt Hanneke te Braake-Schakenraad van KPC Groep, op een aantal onderdelen van de Nederlandse situatie. "Voor iedere leerling wordt een leerplan gemaakt dat helemaal is afgestemd op zijn persoonlijke belangstelling, talenten en wensen. Alle leerlingen zitten in een leergroep (de advisory, hun 'thuishaven') en hebben een vaste begeleider die vier jaar lang intensief met hen optrekt. Met een groot scala aan middelen (waaronder o.a. wekelijkse begeleidingsgesprekken en portfolio) worden de vorderingen van iedere leerling permanent gevolgd. De voortgangscriteria zijn volledig aangepast aan het persoonlijk leerplan van de individuele leerling. Standaard proefwerken en cijfers passen daar uiteraard niet bij. Leerlingen presenteren per kwartaal hun vorderingen. Hun ouders worden intensief en op een gestructureerde manier bij het leer- en onderwijsproces betrokken. Ouders verplichten zich bijvoorbeeld aanwezig te zijn bij de kwartaalpresentaties, het opstellen en evalueren van het persoonlijk curriculum van hun kind. Dat alles vraagt natuurlijk erg veel creativiteit, ondernemerschap en energie van de lerarenteams. Bovendien is de betrokkenheid van de leerlingen bij het schoolbeleid van essentieel belang."

Praktijkopleiden

Op iedere school is plaats voor ten hoogste 150 leerlingen, verdeeld over heterogeen samengestelde leergroepen van hoogstens 15 leerlingen. Een school bestaat dus uit maximaal 10 leergroepen in één gebouw of unit. Elke unit heeft een eigen directeur en vormt een organisatorische eenheid met zelf opgestelde regels en werkwijzen. Ze beschikt over eigen en gemeenschappelijke voorzieningen (zoals health- en fitness-centrum, audiovisuele ruimte, special needs team). Op deze manier vormt iedere school een kleine leergemeenschap die sterke banden onderhoudt met de directe omgeving. Dat is onder meer van belang vanwege de vele stageplekken die de school nodig heeft. Te Braake: “Deze scholen zoeken het niet in binnenschoolse vaklokalen, leerwerkplekken of arbeidssimulaties, maar geven voorrang aan de realiteit van de dagelijkse praktijk in bedrijven en instellingen. Leren gebeurt dus niet uit schoolboeken, maar in de praktijk en op basis van interesses en behoeften. Alle leerlingen lopen twee dagen per week stage. Ook de jongste leerlingen volgen al in het eerste kwartaal een korte stage. Deze stages zijn belangrijk omdat de leerling de ‘kunst’ van het volwassen-zijn kan afkijken bij de volwassenen met wie ze samenwerken. De stages zijn veel breder van opzet dan bij ons, omdat de leermogelijkheden van de stageplaats direct gekoppeld zijn aan de leergebieden die moeten worden bestreken. Bovendien doen leerlingen op een authentieke manier relevante kennis en ervaring op in praktijksituaties met het oog op een juiste beroepskeuze en een goede plek in de samenleving. Maar dat niet alleen: ze ontwikkelen er ook allerlei persoonlijke en sociale kwaliteiten waarop op natuurlijke wijze een beroep wordt gedaan in deze buitenschoolse werkplaatsen.”

Leerpunten

“Iedere leerling het meest optimale onderwijsprogramma aanbieden dat past bij zijn interesses en mogelijkheden: zo’n voorbeeld verdient navolging”, vindt Hanneke te Braake. Ze is ervan overtuigd met Big Picture een solide onderwijsconcept te pakken te hebben dat ons ook in Nederland goede diensten kan bewijzen. Op De Viersprong – een school voor Praktijkonderwijs in Nijkerk – is inmiddels met het team enige ervaring opgedaan om leerlingen die deze school in handelingsverlegenheid hadden gebracht, toch voor de school te behouden. De Amerikaanse Big Picture-manier van werken bleek een solide basis te kunnen vormen voor een ‘creatief ontwerpproces’ dat de school samen met leerlingen, hun ouders en een passende stageplaats aanging. Maar er zijn meer elementen die in de Nederlandse onderwijssituatie bruikbaar zijn, vindt ze. “Het uitgesproken actief zijn met kleinschalige, heterogeen samengestelde groepen leerlingen zou voor ons een belangrijk uitgangspunt kunnen zijn. Leerlingen verschillen immers in cognitieve vermogens, sociaal-economische positie, attitudes, etnische gewoonten en gebruiken. Door te werken in kleine, vaste leergroepen, leren leerlingen elkaar van dichtbij kennen, waarderen en respecteren.” Deze kleinschaligheid vertaalt zich ook naar een eigen ruimte voor de vaste leergroep en gezamenlijke ruimten op school. Voor de Nederlandse situatie kan dat bijvoorbeeld betekenen: maak niet alleen groepsruimten groter door muren af te breken, maar realiseer juist ook kleinere ruimten voor een overzichtelijke, veilige en vertrouwde werkomgeving voor een vaste leergroep. En de locatie van de school zelf? “Een school moet eigenlijk niet op een aparte onderwijsboulevard staan, maar hoort thuis middenin de samenleving en het dagelijks leven. School en omgeving zoeken daar samen uit wat zij voor elkaar kunnen betekenen en maken daar werk van.”

In het najaar komen de ‘goeroes’ van de Big Picture-onderwijsfilosofie – Dennis Littky en Elliot Washor – en enkele medewerkers van de MET en Big Picture

Company naar Nederland. Exacte data zijn nog niet bekend. Meer informatie?
Mail naar h.tebraake@kpcgroep.nl of ga naar www.bigpicture.org.

BIG PICTURE IN HET KORT

- *Kleine school:* beperkte schaal bevordert contacten tussen leerlingen, hun ouders en begeleiders
- *Persoonlijk onderwijs:* werken met individuele leerplannen, gebaseerd en afgestemd op persoonlijke interesses, talenten en mogelijkheden
- *Partnerschap leerlingen en ouders:* betrokkenheid van leerlingen en ouders bij schoolbeleid is essentieel
- *Bouwen aan gemeenschap:* leergroepen vormen de basis van het onderwijssysteem, fundamenten van schoolcultuur berusten op respect voor individualiteit en verscheidenheid
- *Leren in de praktijk:* leren is direct gekoppeld aan de reële beroepssituatie
- *Geen proefwerken en cijfers:* voortgangscriteria om ontwikkeling van leerlingen te volgen volledig aangepast aan persoonlijk leerplan van iedere leerling
- *Focus op samenleving:* als leergemeenschap staat de school in direct contact met de naaste omgeving